

A Fővárosi Ítéltábla a Darázs & Társai Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: dr. Dián József ügyvéd) által képviselt (felperes neve, címe) felperesnek a Mórítz Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: dr. Mórítz Balázs ügyvéd) által képviselt (alperes neve, címe) alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2012. január 24-én kelt 68.P.25.553/2009/13. számú ítélete ellen a felperes részéről 16. sorszám alatt és az alperes részéről 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperest arra kötelezi, hogy 15 napon belül magánlevélben kérjen elnézést a felperestől az elkövetett jogsértésért, és a Fővárosi Ítéltábla felhatalmazza a felperest arra, hogy az alperes elégtételt adó nyilatkozatát a kórház vezetői ülésén felolvassa.

A Magyar Állam részére a felperes által fizetendő kereseti illeték összegét 12.000 (Tizenkétezer) forintra, míg az alperes által fizetendő kereseti illeték összegét 27.000 (Huszonhétezer) forintra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy a Magyar Államnak külön felhívásra fizessen meg további 32.000 (Harminckétezer) forint fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy a Magyar Államnak külön felhívásra fizessen meg 48.000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Ezt meghaladóan fellebbezési költségeiket a peres felek maguk kötelesek viselni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével - részben a keresetnek megfelelően - megállapította, hogy az alperes 2009. július 13-án, a felperessel folytatott telefonbeszélgetés végén azon kijelentésével, miszerint "szórakozzon az anyja picsájával", "ne szarakodjon, hiába ..., nem érdekel", "menjen a kurva anyjába", megsértette a felperes jóhírnévhez és becsületéhez fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül szóban kérjen bocsánatot a felperestől. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A peres felek felmerült költségeiről úgy rendelkezett, hogy azokat a felek maguk kötelesek viselni. A felperest 60.000 forint, még az alperest 54.000 forint illeték megfizetésére kötelezte az állam javára külön felhívásra.

Az ítélet indokolásában hivatkozott a Ptk. 75-76. §§-ira, a 78. § (1) bekezdésére, az Alkotmány 61. § (1) bekezdésére, és a szabad véleménynyilvánítással is foglalkozó 36/1994. (VI. 24.) AB határozatra.

A felperes által sérelmezett alperesi kijelentésekről megállapította, hogy azokkal az alperes nem tényt állított a felperesről, hanem saját véleményét fejezte ki. A PK 12. számú állásfoglalás irányadó jogértelmezése alapján az elsőfokú bíróság arra a határozott meggyőződésre jutott, hogy a sérelmezett alperesi megnyilvánulások oly mértékben sértő, trágár, gyalázkodó kinyilatkozások, amelyek a véleménynyilvánítás szabadságának határait egyértelműen és nyilvánvalóan túllépték. A kifejezés módjában is súlyosan sértő, bántó, megalázó vélemény nem fér össze a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos alapelvével, ez nem megengedett. Az alperes megnyilvánulása önmagában alkalmas mind a becsülethez, mind a jóhírnévhez fűződő személyiségi jog megsértésének megállapítására. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján ezért megállapította a jogsértés megtörténtét és az objektív szankciók közül a Ptk. 84. § (1) bekezdés b) pontja vonatkozásában a módosított keresetnek megfelelő módon történő elégtételadásra kötelezte az alperest.

A felperes nem vagyoni kártérítési igényét az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak. E körben kifejtette, hogy a felperes azon állításán kívül, hogy az alperes nagy nyilvánosság előtti közlése megítélésére, szakmai elismerésére jelentősen kihatott, hisz kollégái előtt hangzottak el a sértő kijelentések, nem bizonyította, hogy személyisége, életminősége, szűkebb vagy tágabb környezetében való megítélése az alperesi jogsértés következtében hátrányosan megváltozott volna. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem volt megállapítható, hogy a felperes élete bármilyen formában elnehezült volna és nem keletkezett olyan pótlandó hiány, amely a nem vagyoni kártérítés iránti igényét megalapozottá tenné. Mivel az alperesi jogsértés a felperes szakmai tevékenységi körében nem okozott zavart, az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés iránti igényt elutasította.

A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes és az alperes is jogorvoslati kérelmet terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az alperes kereset szerinti 1.000.000 forint összegű kártérítés és perköltség megfizetésére kötelezését kérte.

Arra hivatkozott, hogy a ... főigazgatói értekezletén a kórház teljes vezetése, 10 fő vezető beosztású munkatársa volt fültanúja az alperes által vele szemben használt indokolatlanul bántó, sértő, lealázó kifejezéseknek, amelyek következtében nem vagyoni kára is keletkezett, mivel a becsületét és emberi méltóságát sértő kifejezések vezetői tekintélyén, presztízsen csorbát ejtettek az értekezleten jelenlevő kollégák körében. Külön bizonyítás nélkül is belátható, hogy ...-i beosztásban, a vezető beosztású kollégák, beosztott munkatársak előtt kellett elviselnie azt a megaláztatást, amelyet alperes kijelentései eredményeztek. Olyan objektív szankciókkal el nem hárítható hátránya keletkezett, amelynek kiküszöböléséhez a nem vagyoni kártérítés megítélése indokolt. Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság 60.000 forint eljárási illeték megfizetésére is kötelezte, holott a keresetlevélen leróta az Itv. 40. §, valamint a 42. § (1) bekezdés a) pontja szerinti illetéket, és az illeték pótlására felhívást nem kapott.

Az alperes fellebbezése az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljes elutasítására irányult. Elsősorban az elrendelt elégtételadást és annak módját sérelmezte, mert álláspontja szerint a szóbeli bocsánatkérés végrehajthatatlan rendelkezés, az nem felel meg a Vht. 174. §-ában rögzített kritériumoknak.

A jogsértés megállapítása körében azt adta elő, hogy helyesen állapította azt meg az elsőfokú bíróság, hogy nem állított tény, azonban ebből helytelenül vonta le azt a következtetést, hogy csak a véleményét nyilvánította ki, mert amennyiben tényállítás nem történt, akkor a véleményformálás alapját képező egyszerű állítás sem hangzott el. Állítása szerint a sérelmezett kifejezések indulatszavak voltak, nem a felperes becsületének támadására szolgáltak - arra nem is voltak alkalmasak -, emellett nem az alperes véleményét képezték. A kifejezésekkel nem a felperes személyét jellemezte, mivel azok felperes személyére vonatkozóan nem tartalmaztak tényállításokat. Kifejtette azt is, hogy az elsőfokú bíróság egyrészt mindennaposnak találta a kifejezéseket, ugyanakkor mégis indokolatlanul sértőnek ítélte meg azokat, amely megállapítások az alperes álláspontja szerint ellentmondanak egymásnak. Az alperes hangsúlyozta azt, hogy nem célzottan a felperesnek az ő személyét támadva használta a kifejezéseket, hanem a felperessel telefonon folytatott vita hevében a felperes lealacsonyító, kioktató hangnemére reagált, tehetetlenségéből és dühéből fakadó indulatok csillapítása céljából, ráadásul külső személyek ezt kizárólag a felperes felróható magatartása, az alperes sérelmére elkövetett jogsértések miatt hallhatták. Az elsőfokú bíróság a jogsértés megállapításával azt mondta ki, hogy a jogsértés akkor is megvalósul, ha azt senki sem hallja. Kifogásolta az alperes, hogy az elsőfokú bíróság ezzel az Avtv. 2. § (6) bekezdésére való hivatkozásával nem is foglalkozott, hogy a sérelmezett mondatok hallhatóvá tételét a felperes jogellenes magatartása tette lehetővé, hisz az alperes a

telefonbeszélgetés kihangosítása ismeretének hiányában nem is adhatta hozzájárulását ahhoz, hogy a kettejük közötti beszélgetés nagy nyilvánosság előtt történjen meg. Ebből következően a becsület és jóhírnév sérelmét semmilyen formában nem merítette ki. A perben a felperes sem vitatta azt, hogy az elhangzott szavak nem neki szóltak és tudomással bírt arról, hogy a kijelentések célt tévesztettek voltak. Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a polgári jogi szankciók alkalmazhatóságának alsó határát túlzott mértékben alacsonyan határozta meg, már-már a - gondolat rendőrség - határait súroló ítélkezési gyakorlatot valósított meg, a magánszemélyek személyes szféráját indokolatlanul ellenőrizte, bírálta. Az alperes is sérelmezte az illetékről való rendelkezést.

A felperes fellebbezése csak az illeték vonatkozásában, az alperes fellebbezése az illeték, ezen kívül az elégtételadás módja vonatkozásában megalapozott, ezt meghaladóan a fellebbezések megalapozatlanok.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az arra alapított érdemi döntése - az elégtételadás módja meghatározásának kivételével - helytálló.

A fellebbezésekben foglaltakra tekintettel a másodfokú bíróság a következőket emeli ki.

A Ptk. 75. §-a a személyhez fűződő jogok mindennemű megsértését tilalmazza és a személyhez fűződő jogok valamennyi formáját védeni rendeli. A személyhez fűződő jogok védelmének általános jellegéből adódóan a jogellenesség vizsgálata körében abban kell állást foglalni, hogy milyen magatartás sérti a személyhez fűződő jogokat. A Ptk. ezen védett jogokon belül a legjelentősebbeket a személyhez leginkább kötődő jogokat külön is nevesíti.

A Ptk. 76. §-a szerinti becsület védelméhez fűződő személyiségi jog a személy megbecsülését, egyéni értékeinek elismerését hivatott védeni.

A Ptk. 78. §-ában szabályozott jóhírnév védelme a személy értékeléséhez alapul szolgáló tényállítások valóságtartalmához kötődik, annak biztosítására szolgál, hogy a személyt valós értéke alapján ítéljék meg.

A becsület és a hírnév megsértésének feltétele a személynek okozott sérelem, ami azt jelenti, hogy a közlésnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a személy értékelését hátrányosan befolyásolja.

A jogsértés megállapításának nem feltétele sem a közlés célja, sem a tényleges eredménye. Ha a becsület és a hírnév sérelmének megvalósítására a sérelmezett kijelentés objektíve alkalmas, azt már nem kell vizsgálni, hogy az alapján az adott személyiség megítélése ténylegesen hogyan változott meg. A személyhez fűződő jogok objektív védelméből adódóan nincs értékelhető jelentősége annak, hogy a jogsértőnek a személyhez fűződő jog megsértése felróható volt-e vagy sem, illetve

az a legnagyobb körültekintés célzatos szándék hiánya ellenére következett-e be. Egy adott személyről alkotott vélemény, értékítélet csak akkor megengedett, ha az nem önkényes, megfelel az ésszerű gondolkodás követelményeinek, nem indokolatlanul bántó, lealázó.

A perben az nem volt vitás, hogy az alperes a felperes magatartása által kiváltott indulata következtében ragadtatta magát olyan kifejezések használatára, amelyet nem a felperesnek szánt, bár ténylegesen a felperesre vonatkoztatott. A telefonbeszélgetés kihangosításáról az alperesnek nem volt tudomása és annak sem volt tudatában, hogy a telefonbeszélgetést nem szakította meg. Az általa használt indulatos káromkodást kifejező közlések azonban ettől a tudattartalomtól függetlenül mégis eljutottak a felpereshez és a felperes közvetlen környezetében levő kórházi vezetőkhez.

A közbeszédben elterjedt és sajnálatos módon a közbeszéd részévé vált kifejezések az alperesi szándéktól függetlenül gyakoroltak hatást a felperesre, hozták megalázó helyzetbe beosztottjai előtt, objektíve alkalmasak voltak jóhírnevének megsértésére. Az alperes által használt indulatszavak ugyanis nem minősíthetők a társadalmi érintkezés tolerálható módjának, még akkor sem, ha alkalmazásuk a közbeszédben már-már a kötőszavak helyettesítéseként szolgálnak.

Az alperes ezen megnyilvánulása a jogsértés objektív jellege miatt alkalmas volt a felperes becsületének és jóhírnevének megsértésére, mert indokolatlanul bántó, lealázó tartalmat hordoztak és véleménynyilvánításként is túlterjeszkedtek azon a határon, amelyek elfogadottsága a véleménynyilvánítás kiemelt alkotmányos védelmét indokolta volna a felperes szintén alkotmányos védelem alatt álló személyhez fűződő jogának védelmével szemben.

A Fővárosi Ítéltábla ezért egyetértett az elsőfokú bíróság személyhez fűződő jogsértést megállapító rendelkezéseivel, a Ptk. 76. §-a, a 78. §-a és a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel.

A jogsértés megállapítása mellett az elégtétel adására kötelezés a Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pontja alapján szintén olyan objektív jogkövetkezmény, amelynek alkalmazásától a jogsértés megállapítása esetén előterjesztett igény miatt nem mellőzhető. Az elégtételadás módjának meghatározásában azonban a bíróság nincs kötve a felperes által előterjesztett igényhez. Az elégtételadás feltétele a jogsértés elismerése és a jóvátételi szándék kifejezése. Az elégtételadás módjának ahhoz kell igazodni, amely körben és módon a jogsértés is megvalósult. Az elégtételadásra kötelezés arra hivatkozással nem mellőzhető, hogy a végrehajtása esetlegesen nehézségekbe ütközik, azonban nem okozhat nagyobb sérelmet az arra kötelezettnek, mint amilyen sérelmet okozott a jogsértés, különösen annak módja.

A perbeli esetben a felek nem közvetlen beszélgetés során jutottak el ahhoz az állapothoz, hogy az alperes indulatait már nem tudta fékezni és olyan közlésre ragadtatta magát, amelyet minden valószínűség szerint személyes megbeszélés keretében nem használt volna. A másodfokú bíróság ezért - bár az elégtételadást nem mellőzhette a jogkövetkezmény objektív jellege miatt - mellőzte a személyes elégtételadásra kötelezést és arról rendelkezett, hogy az alperes a felperestől magánlevélben kérjen elnézést, amelyet a felperes belátásától és elhatározásától függően a felperes jogosult felolvasni a kórház vezetői ülésén. Az elégtételadás módjának megválasztásában a másodfokú bíróság értékelte azt a körülményt, hogy az alperes a jogsértést nem közvetlenül a felperes személyét célozva, a nyilvánosságról való ismeret hiányában követte el.

A Fővárosi Ítéltábla a perbeli esetben nem a ki nem mondott gondolatot, hanem a nyilvánosságra került jogsértő kifejezőmódot találta indokoltnak szankcionálni, a jogsértés megállapíthatóságának kimondásával. A jogsértés körülményei a szubjektív jogkövetkezmény vizsgálata körében értékelhetők.

A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja értelmében akit személyhez fűződő jogában megsértettek, az eset körülményeihez képest kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A nem vagyoni kártérítés a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésén alapul.

A Ptk. 339. § szerinti kártérítési felelősség alkalmazhatósága szempontjából a jogellenes magatartást a személyhez fűződő jog megsértése valósította meg és a felperest ért megaláztatás a hátrány bekövetkezését is megállapíthatóvá tette és fennállt a jogsértés és a hátrány közötti okozati összefüggés is. A kártérítési felelősség megállapításához azonban ez nem volt elegendő, mert a felelősség szubjektív eleme, a felróhatóság az alperes terhére nem volt megállapítható, ezen kívül a kártérítési igény körében vizsgálható volt az is, hogy a jogsértés bekövetkeztében a felperes jogellenes magatartása is közrehatott. A felperesi jogsértés külön megállapítására az alperes részéről előterjesztett, erre irányuló viszontkereseti igény hiányában a bíróságnak nem volt jogszabályi lehetősége, azonban ez nem zárta ki azt, hogy a kártérítési felelősség vizsgálata körében a Ptk. 339. § (1) bekezdésében írt kimentési ok miatt a bíróság a felperesi jogsértő magatartást ne értékelhette volna. Az ugyanis megállapítható volt, hogy a felperes erre irányuló alperesi hozzájárulás hiányában az alperessel folytatott beszélgetést az alperes tudta nélkül kihangosította, az igazgatósági ülésen részt vevő vezető beosztottak számára is hallhatóvá tette, ezzel a Ptk. 80. § (1) bekezdésében szabályozottak szerint visszaélt az alperes hangfelvételével, illetve azt közvetlenül a nyilvánosság elé tárta külön felvétel készítése nélkül. A másodfokú bíróság megítélése szerint a felperes magatartása a Ptk. 4. § (4) bekezdésének tilalmába ütközik, ezért a nem vagyoni kártérítési igényt a másodfokú bíróság ezen az elsőfokú bírósági indokolástól eltérő indokolás miatt tartotta megalapozottnak.

A Fővárosi Ítéltábla az illeték viselésére vonatkozó jogorvoslati kérelmeket megalapozottnak találta.

Az elsőfokú bíróság a személyhez fűződő jogi perekben lerovandó illeték meghatározásánál nem megfelelően járt el. A felperes az 1.000.000 forintos nem vagyoni kártérítési igény tekintetében lett pervesztes, ezért az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján 60.000 forint kereseti illeték megfizetésére volt kötelezhető, amelyből le kellett vonni a keresetlevél benyújtásakor már lerótt 21.000 forint kereseti illetéket.

Az alperes a jogsértés megállapításában és az elégtételadásban tekinthető pervesztesnek, amely esetben az Itv. 39. § (3) bekezdés b) pont szerinti 450.000 forint pertárgyérték alapulvételével illetékfizetési kötelezettsége az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján 27.000 forint volt.

A Fővárosi Ítéltábla mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelően részben megváltoztatta.

A fellebbezési költségek viseléséről a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 81. § (1) bekezdése szerint határozott, figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendeletre és arra, hogy a felperes a fellebbezésére már 48.000 forint illetéket lerótt.

Budapest, 2012. november 8.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kisbán Tamás s.k.. Farkas Mária s.k.
bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő